

TÜRKİYE JEOPOLİTİĞİ

DR. MUHAMMET BAHADIR

JEOPOLİTİK

2020

M. BAHADIR

KAYNAKLAR

1. **Siyasi Coğrafya (Süha GÖNEY) ,**
2. **Coğrafyanın Siyasal Gücü (Kamil GÜNEL),**
3. **Siyasi Coğrafya (Ramazan ÖZEY)**
4. **Jeopolitik Duyarlılık (Ramazan ÖZEY).**
5. **Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği (İbrahim ATALAY)**
6. **Jeopolitik Dergisi (ASAM)**
7. **Erol Manisalının kitapları (Stratejik Araştırma Dergileri)**
8. **Coğrafya ve Jeopolitik (Colin S.)**
9. **Tarihi Coğrafya (Osman GÜMÜŞÇÜ)**
10. **Jeopolitik ve Jeokültür (Immanuel WALLERSTAIN)**

SINIRLAR

- **SINIR NEDİR?**
- SINIR:İki yada daha fazla ülkeyi birbirinden ayıran, o saha içerisindeki yönetim haklarının tümünün o ülkeye ait olmasını sağlayan hatlara sınır denir.

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA SINIR KAVRAMI

- Küreselleşen dünyada sınır kavramı artık hatlardan ibaret değildir.
- Ekonomik anlamda sınırlar zorlanmış ve genişlemiştir.
- Sınırların en önemli dayanağı uluslar arası hukuktaki sınır haklarıdır.

ULUSLARASI HUKUK YÖNÜNDEN SINIR TİPLERİ

- Normal sınırlar
- Bazı durumlarda
- De facto sınırlar
- Haritalarda mevcut ancak gerçekte toprak üzerinde karşılığı olmayan
- İddia ve haklardan doğan sınırlar

SINIRLAR

- **Uluslar arası hukuk yönünden sınır tipleri**
- **Sınır çizgilerinin tespiti**
- **Özelliklerine göre sınır çeşitleri**
- **Sınır anlaşmazlıkları**

Bir sınırın hukuki olabilmesi için.....

- A. ikiden fazla ülkenin o sınır hattını tanıması gerekir.....
- B. İki yada birkaç devletin tanıdığı sınır.
- 1.sınırın ana karakteri değişmeden küçük değişiklikler yapılmış sınır
- 2.ilhak ile sınır değişimi yani hakkını bırakması (Rusya örneği).

DE FACTO

- İki ülke arasındaki sınırın biri veya her ikisi tarafında tanınmadığı sınır tipidir.
- En güzel Örnek Kıbrıs'ta KKTC ile GKRK arasındaki sınırdır.
- Gerçekte olmayıp haritada olan sınır, AB örneği verilebilir.
- Hak iddia etme kutup bölgeleri...

ÖNEMLİ SORULAR

- AB bir ülke midir?
- Kutup bölgeleri niçin önemlidir?
- Türkiye'nin sınır komşuları ile neden sorunlar yaşadığını tartışınız?

SINIR TESPİTİ

- Karşılıklı görüşmeler
- Diplomasi trafiği
- Arazi çalışması
- Masa başı çalışması
- Uyuşmazlıkların giderilmesi
- Yazım aşamasına geçilmesi
- Her iki ülkenin onaylayıp imzalaması ve tanınması....

SINIRLARI

- DOĞAL SINIRLAR

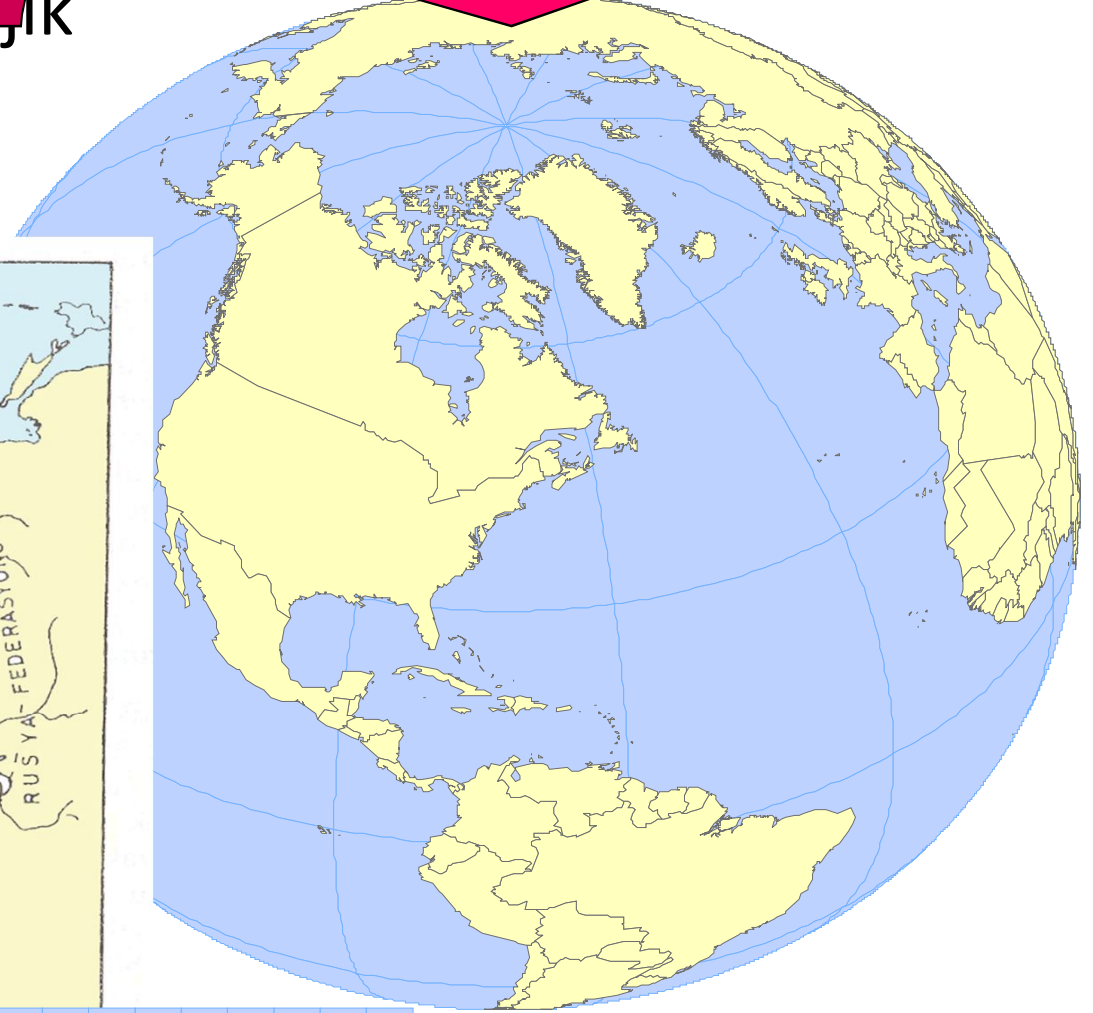
- Göl
- Akarsu
- Dağ
- Su Bölümü Çizgisi
- Orman
- Çöl vd.

- YAPAY SINIRLAR

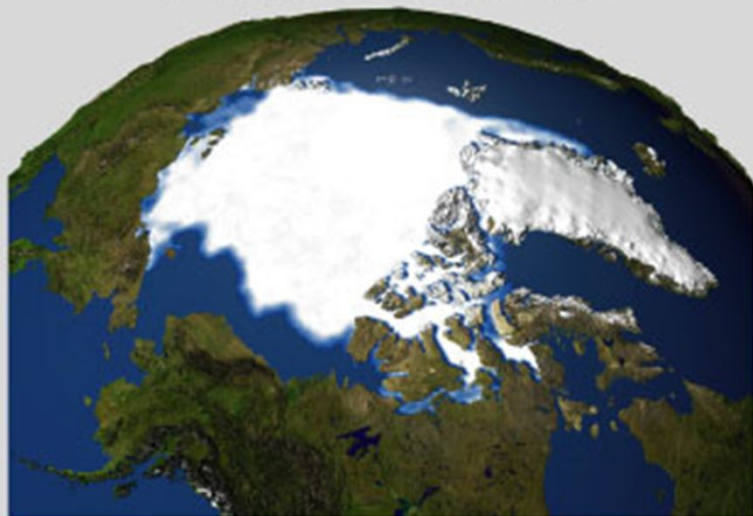
- Geometrik Sınırlar
- Etnografik Sınırlar
- Bu sınırlar masa başında hazırlanmış ve coğrafi olaylar yerinde tespit edilmemiştir....

Hava Ulaşımının Gelişmesi

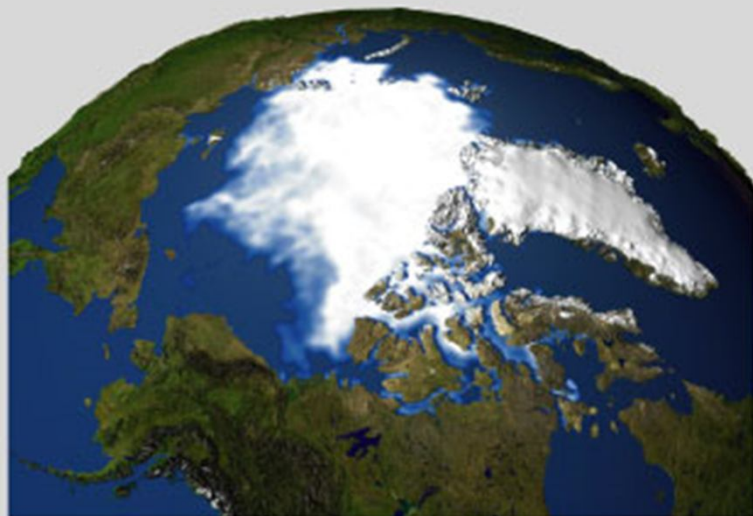
Arktik bölgenin Stratejik önemi

Observed sea ice September 1979

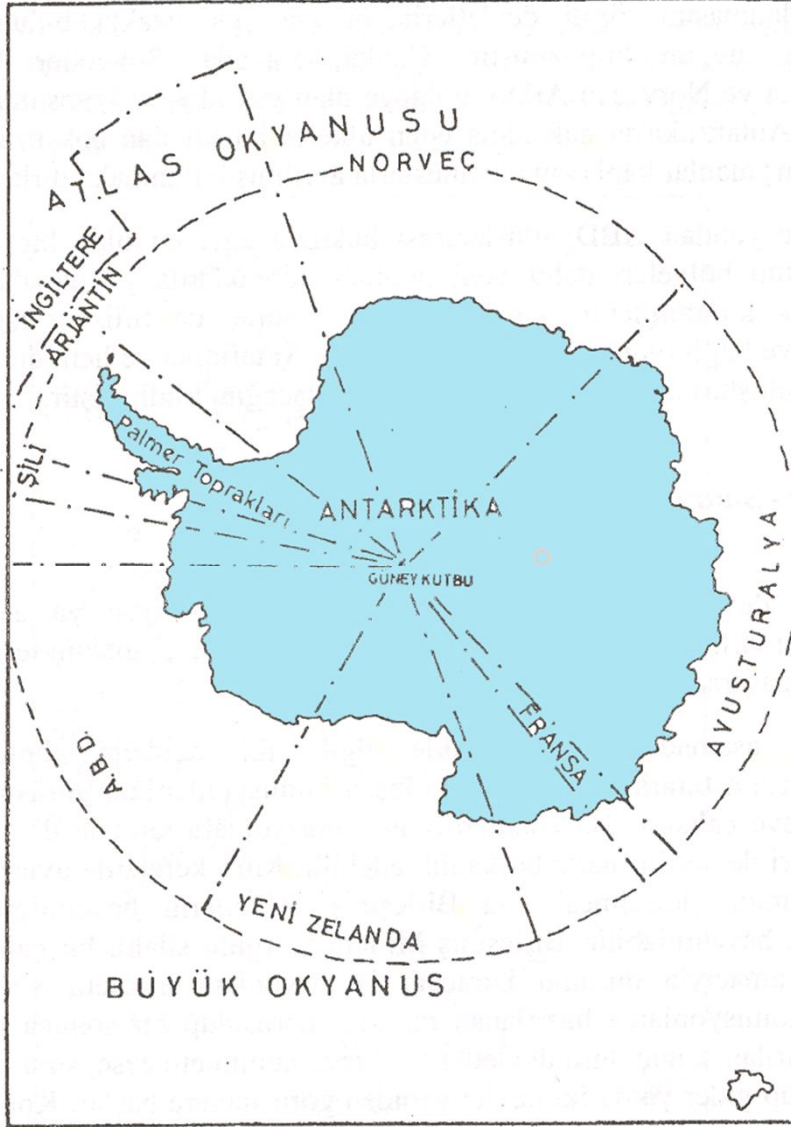

Observed sea ice September 2003

Source:
Arctic Climate Impact Assessment (ACIA), 2004.
Impacts of a Warming Arctic.

İddia ve Haklardan Doğan sınırlar

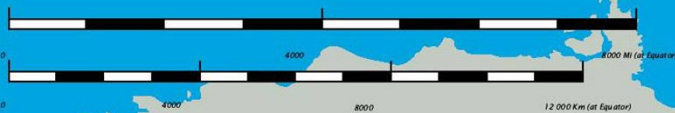
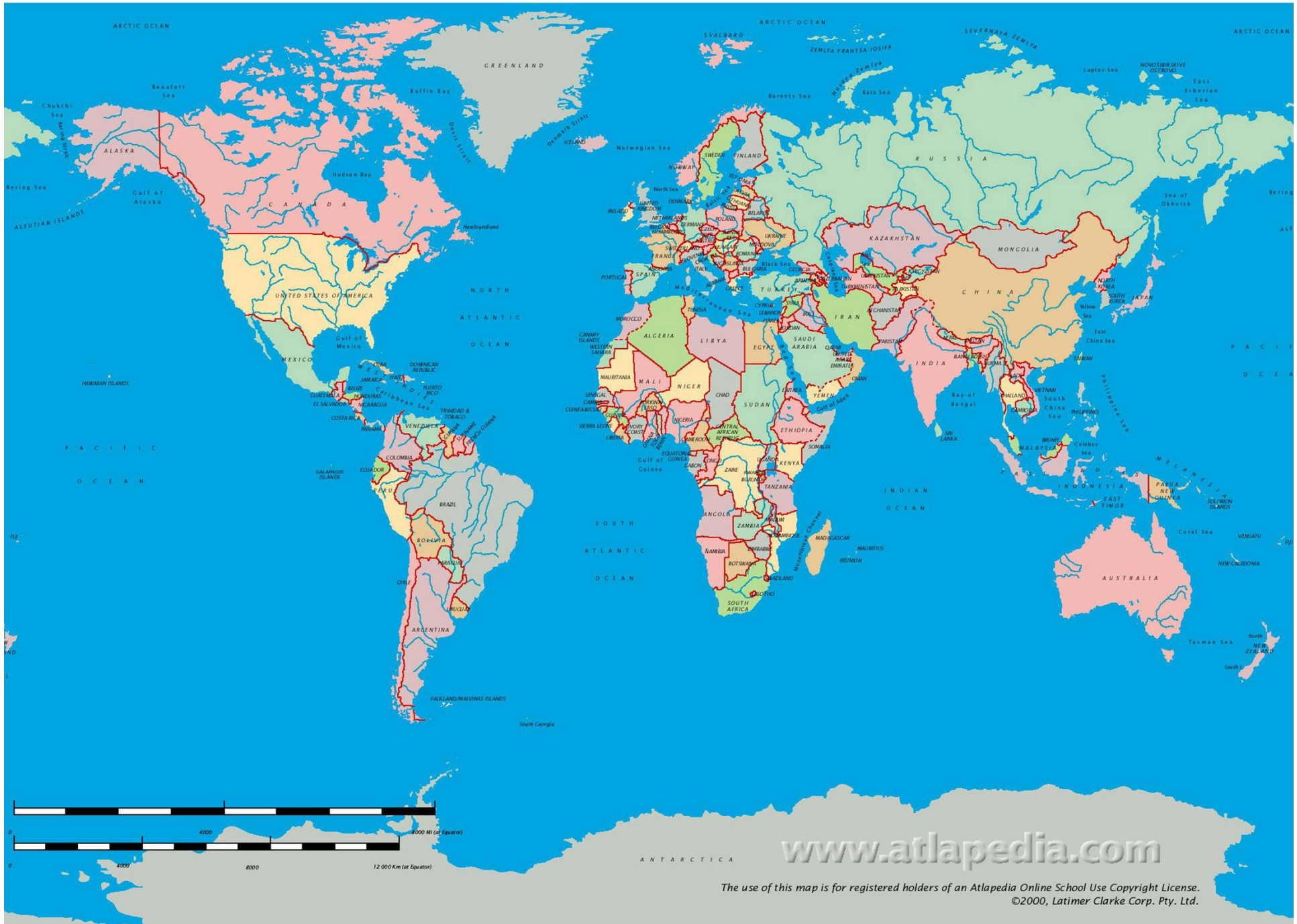
- Uluslar arası hukuk kurallarına göre dayanağı bulunmadığı halde bazı devletlerin talepleri, teorik karakterdeki bu tip sınırların ortaya çıkmasına yol açmıştır. (Arktika ve Antartika: sektör ilkesine göre meridyenler boyunca belirlenmiş, anlaşmazlıklar ve itirazlar var,tartışmalı)

SINIR ÇİZGİLERİNİN TESPİTİ

- Komisyonlarda Görüşmeler
 - Su Bölümü, Dağ Sıraları, Akarsular Paralel Ve Meridyenler Vd.,
- Arazide uygulama
- Sınırın işaretlenmesi

Özelliklerine göre sınır çeşitleri

- Doğal elemanlara göre tespit edilen sınırlar
 - Yeryüzü şekilleri bakımından sınırlar
 - Akarsu ve göl sınırları
 - Deniz sınırları
- Geometrik (Yapay) sınırlar
- Etnografik sınırlar

www.atlapedia.com

The use of this map is for registered holders of an Atlapedia Online School Use Copyright License.
©2000, Latimer Clarke Corp. Pty. Ltd.

SINIR ANLAŞMAZLIKLARI

- Bir devletin diğeri üzerinde hak iddia etmesi
- SURİYE-HATAY
- Akarsularda hak iddia etmesi
- SURİYE- TÜRKİYE
- Doğal kaynaklardan hak iddia etmesi
- PETROL IRAK VE KUVEYT=KÖRFEZ SAVAŞI

KITA SAHANLIğI SORUNU

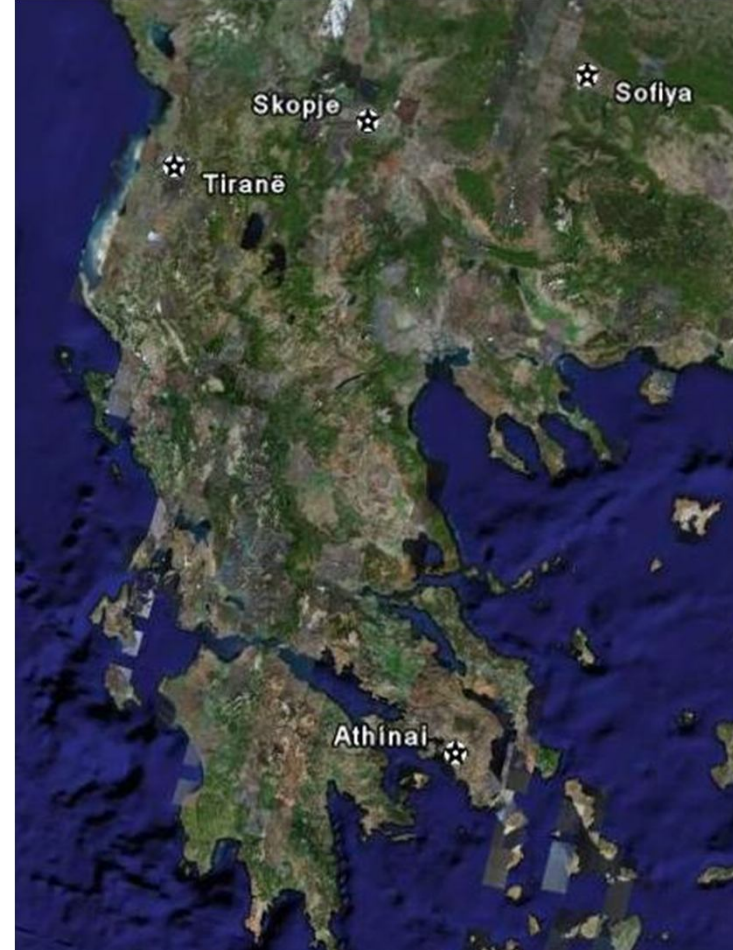
- Kıta sahanlığı nedir?
- Neden bu kadar önemlidir?
- Karasuları sorunu ve Türkiye örneğini tartışınız.

EGE SORUNU

Sorunun Tarihçesi

- 1461 yılında Fatih döneminde Mora yarımadasının da fethedilmesiyle Birkaç ada dışında bütün adalar Türk hakimiyetine geçmiştir.

- **Osmanlı devleti ile ticaret yapan Avrupalılar genellikle Rumları tercih etmekteydi. Bu durum Rumları hem ekonomik yönden rahatlık sağlarken hem de Avrupa ile sürekli iletişim halinde kalabilmişlerdir.**
- **Bu sayede Matbaayı Müslümanlardan 200 yıl evvel kurabilmişlerdir. Kendi dillerinde yayınlar dahi çıkarabilmişlerdir...**

- **Osmanlı devleti dış devletlerle olan yazışmalarında Rumları kullanmaktaydı.Rumlar böylece Osmanlının dış siyasetini çok iyi takip edebilmiştir.**
- **Ege denizindeki bütün önlemlere rağmen kaçakçılık faaliyetlerini sürdürebilmişlerdir.Kaçakçılıkla çok zengin olan Moralı Rumlar zamanla donanmaya bile sahip olabilmıştır.**

- **Zamanla Rumların Rusya,İngiltere,Fransa ve İtalya tarafından kışkırtılması**
- **Rumların zamanla Ticaret ve kaçakçılık faaliyetleri sonucunda zenginleşmeleri neticesinde Rumlar Osmanlı devletine isyan etmişlerdir...**

Rumlar Bağımsızlığını kazanıyor...

- **1821'de Eflak ve Boğdan'da ilk isyanın başlaması**
- **1827'de Rus-İngiliz donanmasının Osmanlı-Mısır donanmasını yakması**
- **1828'de Rusya'nın Osmanlıya savaş ilan ederek mağlup etmesi sonucunda Yunanistan 1829 yılında bağımsızlığını kazanmıştır.**

Ege sorununun başlangıcı...

- Yunanistan bağımsızlığını kazandıktan sonra 1897 yılında Osmanlıya savaş ilan eder ama mağlup edilir. Ancak Ege adalarını işgal eder.
- 1914'te Londra'da toplanan elçiler konferansında Bozcaada ve İmroz adaları hariç diğer işgal edilen adalar Yunanistan'a verildi
- 1922 yılında Lozan konferansı ile bu karar kesinleşmiştir

Ege sorununun başlangıcı...

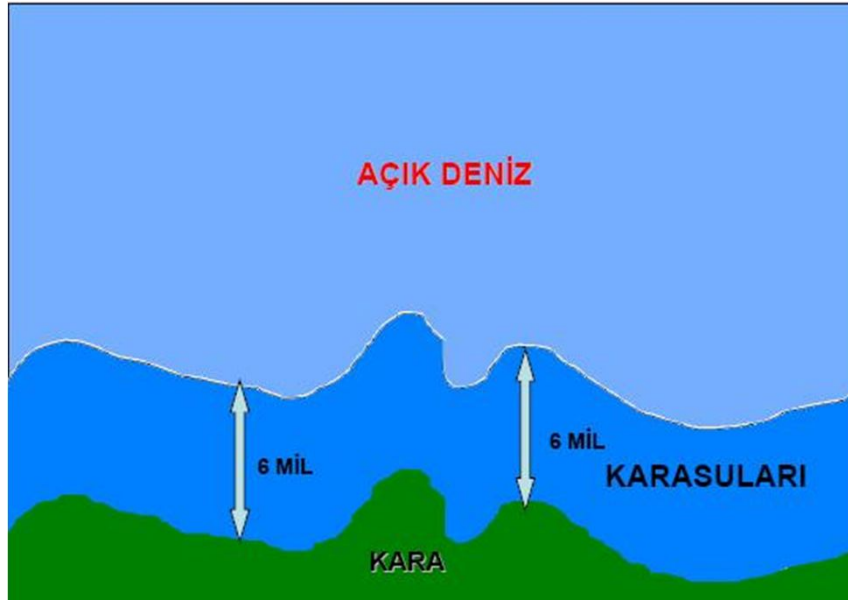
- **Osmanlı sınırlarına yakın adaların bir çoğunu kaybetmiştir. Bun lardan en önemlileri stratejik yönden çok önemli ve sınırlarımıza çok yakın olan Ülkemizin Güney Batısındaki Oniki adalardır...**

Günümüzde Ege deki başlıca sorunlar

- **KARASULARININ GENİŞLETİLMESİ SORUNU**
- **KITA SAHANLIĞININ SAPTANMASI KONUSU**
- **HAVA SAHASI VE FIR SORUNU**
- **ADALARIN SİLAHSIZLANDIRILMASI SORUNU**

KARASULARININ GENİŞLETİLMESİ SORUNU

- Ege Denizinde 2 ülkenin de karasuları 6 mil olarak kabul edilmektedir. Ancak Yunanistan bunu kendi lehine 12 mile çıkarmak istemektedir.

- Zaten karasuların 6 mil kabul edilmesi ile Ege'de 300 civarı adaya sahip Yunanistan %35 hak sahibi olurken Türkiye'de %8,8'e hakka sahiptir.
- Yunanistan karasularını 12 mile çıkarırsa Türkiye'nin kıta sahanlığını da sahip duruma gelmektedir. Bu sebeple Kıta sahanlığı sorunu da ortaya çıkmıştır.
- Türkiye Rumların karasularını 12 mile çıkarmasını savaş sebebi olarak görmektedir.

KITA SAHANLIĞI SORUNU

- 1958 Cenevre Söleşmesine göre kıta sahanlığı;Kara parçasının denizin dibinde 200m derinliğe kadar olan kısımdır...
- Ülkeler kıta sahanlığı içerisindeki her türlü maden,canlı varlık vb. sahiptir.

- **Yunanistan'a göre Ege denizindeki adalarında kıta sahanlığı kendilerine aittir. Ancak Buradaki adaların Ege kıyılarımızın doğal uzantıları olduğu düşünülürse durum karmaşıklaşıyor.**

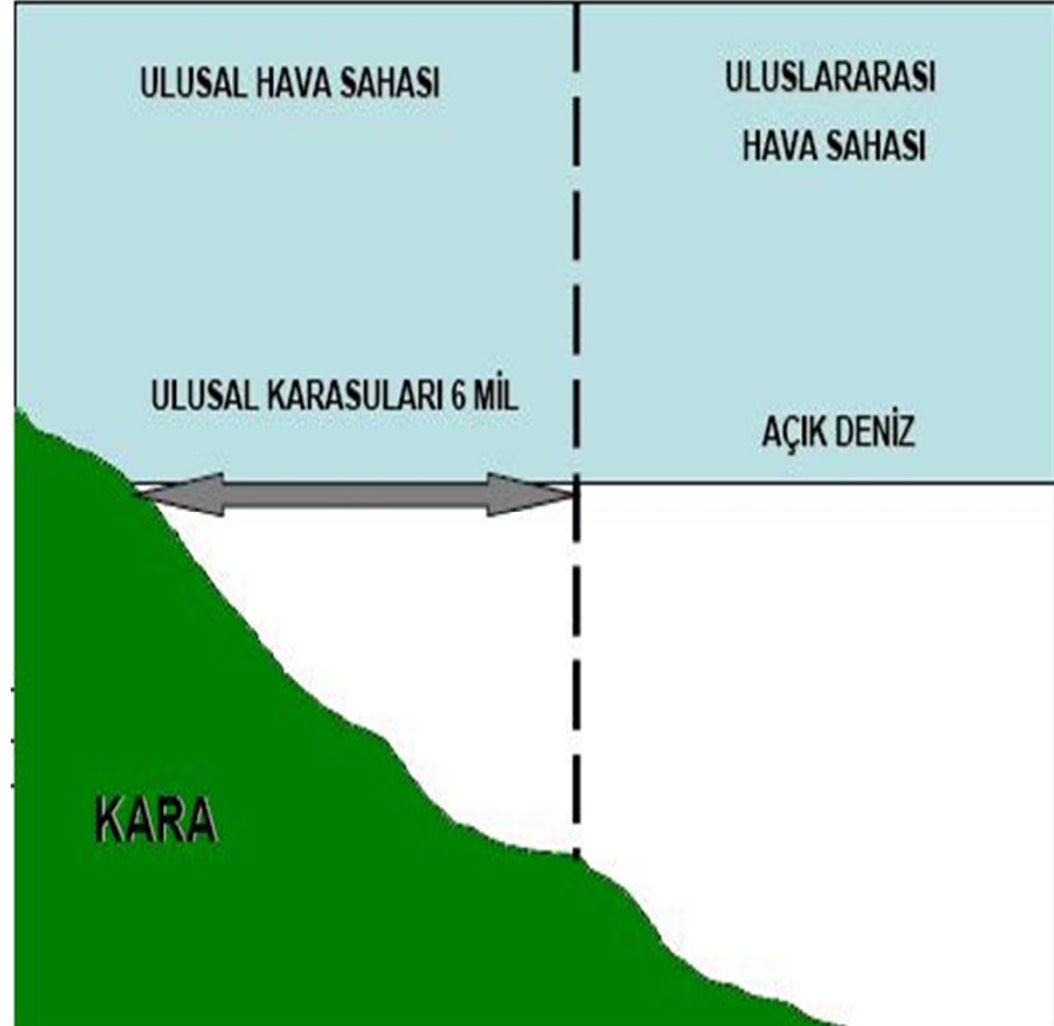
Burada Kıta sahanlığı kavramı iki ülke içinde farklı görünmekte, işte sorun hangisi doğru ???

İki ülkenin düşünceleri...

- Yunanistan'ın anlayışına göre Ege'de ki adaların kıta sahanlığı da kendilerine aittir.
- Bu mantığa göre Ege denizi bir Yunan gölüne dönüşecektir...
- Türkiye'nin anlayışına göre Ege'de ki adalar Ege kıyılarımızın doğal uzantıları olmaları sebebiyle buraların kıta sahanlığı yoktur...

HAVA SAHASI VE FIR SORUNU

- 1944 Chicago anlaşmasına göre ülkelerin hava sahaları karasuları ölçüsündedir. Yani Rumlarda Türklerinde hakkı 6 mil olmalıdır.

- **Ancak Yunanistan 6 millik ulusal karasularına karşılık 10 millik bir ulusal hava sahası olduğunu iddia etmektedir.**
- **Türkiye için ise Yunanistan'ın 6 millik hava sahasından sonrası uluslararası hava sahasıdır.**

- **İşte Televizyonlarda duyduğumuz İt dalaşı haberlerinin sebebi de budur.Yunanistan için ulusal saha olan yerler bizim için uluslararası sahalardır.Bunun sonucunda da göklerde iki ülke pilotlarının birbirlerine üstünlük sağlama çabaları ortaya çıkıyor...**

Fır Sorunu

- Ege üzerinde uçan uçakların uçuş sırasında bilgileri Atina'ya vermeleri ve ancak Türk karasularına girdikten sonra bilgileri İstanbul'a aktarmaları iki ülke tarafından kabul edilmişti...
- 1974 Kıbrıs Harekatı bu durumu riskli bir hale getirmesinden dolayı Türkiye tarafından iptal edilmiş ve Egeye giren bütün uçaklardan bilgi almıştır.
- Kısaca Ege'de ilk başta Atina'nın üstünlüğü kabul edilmiş daha sonrada güvenlik gerekçesiyle bu durum iptal edilmiştir.Yunanistan'da bundan rahatsız olmuştur.

ADALARIN SİLAHSIZLANDIRILMASI SORUNU

- **Rumlar Lozan anlaşmanın şartlar gereği etkisiz kaldığını iddia ederek Ege'deki adalarını silahlandırmaya başlamıştır.**
- **Türkiye bu durumu kendine tehdit oluşturduğu gerekçesiyle engelleme yolunda girişimlerde bulunmaktadır.Ancak günümüzde sorun çözülmemiştir.**

Sonuç olarak...

- İki ülke arasındaki Ege sorunu **çözumsuzlüğünü** korumaktadır.
- Türkiye-AB ilişkileri doğrultusunda sorunun çözümünün zamanla bulunacağı düşünülmektedir.
- Türkiye'nin bu konuda uluslararası arenada sesini duyurması gerektiği, ancak günümüzde bu konuda yetersiz kaldığı görülmektedir.
- Türkiye için önemli bir deniz olan Ege'nin korunmasının şart olduğu görülmüştür.
- Yunanistan ile sorunların hoşgörü çerçevesinde çözülebileceği ancak bunun günümüzde çok zor olduğu görülmüştür...

TÜRKİYE VE SINIRLARI

- **KOMŞULAR**
- **YUNANİSTAN**
- **BULGARİSTAN**
- **SURİYE**
- **IRAK**
- **İRAN**
- **NAHCIVAN**
- **ERMENİSTAN**
- **GÜRCİSTAN**

MAKALEDEN SORUMLUSUNUZ

- **TÜRKİYE'NİN HUDUTLARI VE HUDUT İHTİLAFLARI**
- Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi
- PROF.DR. RAMAZAN ÖZEY